

بر سریر باد

سیری در سلوک سیاسی سعدی

مجله کتاب

www.ketab.ir

سرشناسه: زهتاب، مجید، ۱۳۳۷ -

عنوان و نام پدیدآور: بر سریر باد: سیری در سلوک سیاسی سعدی / مجید زهتاب.

مشخصات نشر: گفتمان اندیشه معاصر، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۲۲۴ ص؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.

شابک: ۵-۸۱-۷۹۷۹-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

عنوان دیگر: سیری در سلوک سیاسی سعدی.

موضوع: سعدی، مصلح بن عبدالله، - ۹۶۹۱ ق -- دیدگاه درباره کشورداری

موضوع: Sa'di, Mosleh-ibn Abdollah -- Views on state administration

موضوع: سعدی، مصلح بن عبدالله، - ۹۶۹۱ ق -- دیدگاه‌های سیاسی و اجتماعی

موضوع: Sa'di, Mosleh-ibn Abdollah -- Political and social view

موضوع: کردار در ادبیات

موضوع: *State administration in literature

موضوع: سیاست در ادبیات

موضوع: Politics in literature

رده بندی کنگره: PIR ۵۲۱۰۵۲۱۰۳۹۷۹۳ الف

رده بندی دیویی: ۸۰۱/۱

شماره کتابشناسی ملی: ۸۹۱۸۹۹۵

بر سریر باد

سیری در سلوک سیاسی سعدی

مجید زهتاب

طراح جلد: محبوبه جعفری

طرح جلد برگرفته از نسخه خطی کلیات سعدی، شماره ۱۵۸۱۴، نسخه ۱۳۰۰ هجری.

نسخه نفیس هنری، مکتب شیراز، آغاز «خواتیم»

خوشنویسی روی جلد: استاد محمدرضا رحیمی

شمارگان: ۳۰۰۰ شابک: ۵-۸۱-۷۹۷۹-۶۰۰-۷۸

قیمت: گالینگور ۵۸۰۰۰ تومان، شومیز ۴۵۰۰۰ تومان

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۸

فهرست مطالب

۹		بشگفتار
۱۳		بیانچه
۲۵		بنی نظام سیاسی پیشنهادی
۳۷		پیشوانهای نظام سیاسی و ضمانت‌های اجرایی آن
۴۰		ترس از نهاد و ترس است قیامت
۴۴		ترس از ناپایداری نیا و رنگونی سلطنت
۵۴		نهادن نام نیک بعد از حور
۶۲		آیین شهریاری
۶۳		خداترسی و پرهیزکاری
۶۸		دادگری
۸۸		مدارا و مهربانی
۱۰۰		احسان و کرم
۱۱۱		نصب کارگزاران شایسته
۱۲۳		تأمین امنیت کشور
۱۳۳		مردم‌دوستی و توجه به طبقات ضعیف جامعه
۱۴۴		صلح و جنگ (سپاهیان و تدابیر جنگی)
۱۵۷		توصیه‌ها و راهکارها

- الف - توصیه‌ها ۱۵۷
۱. پرهیز از درگیری با دشمن برتر ۱۵۸
 ۲. داشتن دوستان فراوان و دشمنان کم ۱۶۱
 ۳. حقیر و ضعیف ندانستن دشمن ۱۶۲
 ۴. سیدگی به معیشت سپاهیان در زمان صلح ۱۶۴
 ۵. رازداری و حفظ مسائل امنیتی ۱۶۹
 ۶. نصیحت فرماندهان با تجربه ۱۷۳
- ب - راهکارها (اکتیک‌ها) ۱۷۷
۱. پیش از آغاز جنگ ۱۷۸
 ۲. در آغاز جنگ ۱۸۳
 ۳. در هنگام جنگ ۱۸۵
 ۴. در آستانه شکست ۱۹۶
 ۵. در طلوع پیروزی ۱۹۸
 ۶. بعد از فتح ۲۰۰
- آیین شهروندی ۲۰۳
- منابع و مآخذ ۲۲۲

پیش گفتار

اول آن که؛

کم کم نزدیک به دو دهه می‌سود که، این مختصر فراهم آمده و آماده انتشار بوده است. بخشی از آن هم در سال‌های دهه هفتاد به صورت چند مقاله در فصل‌نامه «فرهنگ ادب نهمان» به تفاریق به چاپ رسیده است. می‌خواهم بگویم که برخلاف آن چه در این گارما در مقدمه کتاب‌ها مرسوم است - و البته که صحیح - به نفع و فایده دادن چاپ این کتاب هیچ ربطی به گرانی کاغذ و چاپ و سختگیری‌های مینر و بدقولی ناشر و هیچ دلیل دیگر از این نوع ندارد. خودم کوتاهی کرده‌ام به دو دلیل: دوم این که در خاطر من همیشه این می‌گذشته که در بدو، سواج فرهنگ غنی فارسی را نیازی به چکیدن قطراتی از این قلم نیست. اول هم همان بی‌همتای و تساهلی است که در ذات این قلم نهان است و لا تبدیل لخلق الله.

دوم آن که؛

مشاطگان پرمایه زبان و ادب فارسی درباره اندیشه و هنر سعدی چندان کتاب و مقاله آراسته‌اند که تنها ذکر عنوان آنها خود اثری مستقل و جامع و شایان توجه در حوزه کتاب‌شناسی است.^۱ این تنوع موضوعات پژوهش شده در حوزه سعدی‌شناسی حیرت‌انگیز و اعجاب‌آور و نشانه جامعیت سعدی در علوم مختلف و گاه متنافر است؛ موضوعاتی چون: فقه، کلام، فاضل، حکمت، تاریخ، دستور زبان و آرایه‌های ادبی تا آرمان‌نمایی، منبر، تربیت، معرفت، اخلاق و حتی بهداشت و خانواده، تأثیر قرآن و حدیث بر فرهنگ اسلامی بر آثار او، جایگاه او در ادبیات غرب و ادبیات عرب ... همه و همه موضوعاتی هستند که حاصل زاویه خاص نگاه پژوهشگران بر حیطه معنوی این ادیب اندیشمند است و بی‌تردید هنوز به اندازه «یک عمر می‌توان سخن از زلف یار گفت».

ما در این اثر از منظر مدیریت و سیاست در آثار سعدی سیری کرده و اندک‌دقتی به کار بسته‌ایم. گرچه بیش از این اهل اندیشه به‌صورت پراکنده به موضوعاتی چون: آیین مدیریت، عدالت، امور اداری و کشورداری^۲ به‌اختصار پرداخته‌اند.

سوم آن که؛

این روزها رفیق راهم، سرکار خانم دکتر نغمه دادور این یادداشت‌ها را از زیر غبار فراموشی ایام پیدا کرده و بی که بدانم به دوسال عزیزه زوج

۱- ر.ک. کاووس حسن‌لی، فرهنگ سعدی‌پژوهی، انتشارات بنیاد فارس‌شناسی و مرکز سعدی‌شناسی، شیراز، ۱۳۸۰.

۲- ذکر جمیل سعدی، صفحات ۵۷ و ۲۲۹ در جلد سوم و ص ۳۴۱ در جلد دوم و ص ۳۶۹ در جلد اول.

فرزانه فرهمند، سرکارخانم منیر سلطان پور و دکتر محمدجواد هاشمی برای چاپ سپرده؛ ناچار مرافقت این سه عزیز را تجدید مقدمه‌ای کردم. از ایشان از صمیم جان سپاسگزارم و از سرور گران‌قدرم استاد دکتر مهدی نوریان که روزگاری به این نوشته نظر عنایتی داشته‌اند و هم‌چنین دکتر پریسا داوری، الهام محسنی و حشمت‌الله انتخابی به خاطر همدلی و مساعدتی که نموده‌اند سپاسگزارم.

الحمد لله أولا و آخر

سده - فروردین ۱۳۹۸

مجید زهتاب